

**OKULDA
BAĞIMLILIĞA
MÜDAHALE
PROGRAMI**

OKULDA BAĞIMLILIĞA MÜDAHALE PROGRAMI

OKULDA BAĞIMLILIĞA MÜDAHALE (OBM) PROGRAMI NEDİR?

OBM, öğrencilerde sigara, alkol, bağımlılık yapıcı madde ve riskli internet kullanımına yönelik ikincil önleme perspektifiyle geliştirilmiş Türkiye'nin ilk ve tek okul temelli müdahale programıdır.

Bağımlılık bir süreçtir. Kişi bağımlı oluncaya kadar süreç içinde önce sigara, alkol veya maddeyi dener, daha sonra bunları daha sık ve riskli yani tehlikeli bir şekilde kullanmaya başlar. Bunların sonucunda da bağımlılık gelişir. Bağımlılık gelişmeden önceki dönemde zararlı madde deneyenlere yönelik müdahalelere **“ikincil önleme”** adı verilmektedir.

Yeşilay'ın geliştirdiği OBM, birincil önleme kapsamında geliştirilmiş okul temelli Türkiye Bağımlılıkla Mücadele (TBM) Eğitim Programı'nın tamamlayıcısıdır. OBM, TBM'nin bilgilendiren ve farkındalık oluşturan eğitici yönünü tamamlamakta ve bağımlılık gelişmeden ergenlerin zararlı davranış ve alışkanlıklarına müdahale etmektedir.

OKULDA BAĞIMLILIĞA MÜDAHALE (OBM) PROGRAMI

Bağımlılık

Düzenli
Kullanım

Deneme

**OKULDA
BAĞIMLILIĞA
MÜDAHALE
PROGRAMI**

Kullanıcıya Müdahale

Okulda
Bağımlılığa
Müdahale

OKULDA
BAĞIMLILIĞA
MÜDAHALE
PROGRAMI

Beceri Kazandırma

Yeşilay Yaşam Becerileri
Eğitim Programı

YAŞAM
BECERİLERİ
EĞİTİM PROGRAMI

Bilgilendirme

Türkiye Bağımlılıkla Mücadele
Eğitimi Programı

TÜRKİYE
BAĞIMLILIKLA
MÜCADELE
EĞİTİM PROGRAMI

Geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış, etkililiği kanıtlanmış bütüncül ve sürdürülebilir programlarla uluslararası standartta önleyici çalışmalar yapıyor ve ülkemizin bağımlılıkla mücadelesine güç katıyoruz!

OBM: BAĞIMLILIĞA ÖNLEYİCİ MÜDAHALE

- ▶ OBM kapsamında rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar, müdahale alanında teknik ve mesleki yetkinliklerini artırıcı eğitimlere katılarak “OBM Uygulayıcısı” olmakta ve risk grubundaki öğrencilere önleyici müdahalede bulunmaktadır.
- ▶ OBM sayesinde risk altındaki öğrencilerin sigara, alkol, madde ve riskli internet kullanımı gibi zararlı alışkanlık ve yanlış davranışları bağımlılığa dönüşmeden önlenmekte ve bağımlılık gibi tedavisi oldukça güç, maliyetli ve tekrarlama oranı yüksek bir hastalığın oluşumu durdurulmaktadır.
- ▶ OBM sayesinde, risk grubuna giren öğrenciler eğitim sistemi dışına itilmeden kazanılmakta ve öğrencilerin bağımlılıkla birlikte gelişen psikososyal sorunlarına destek sağlanmaktadır.

**OKULDA
BAĞIMLILIĞA
MÜDAHALE
PROGRAMI**

OBM'NİN AMAÇ VE HEDEFLERİ

Türkiye’de bağımlılık konusunda bilgilendirme ve farkındalık oluşturmaya dönük birincil önleme çalışmaları Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı (TBM) ekseninde yaygınlaşmaya devam ederken, ikincil önleme perspektifiyle yapılandırılmış bir kısa müdahale programına ihtiyaç duyulmuştur. OBM bu ihtiyaca cevap vermek adına okul temelli hazırlanmış bir önleyici müdahale programıdır.

■ PROGRAMIN AMAÇLARI

- ▶ Rehber öğretmen/psikolojik danışmanlara önleyici müdahale becerileri kazandırmak,
- ▶ Bağımlılıkla mücadelede ikincil önleme çalışmalarını sistematik şekilde yapılandırmak,
- ▶ Müdahale programını ülke genelinde etkin ve yaygın hale getirmek.

OBM'nin en temel hedefi, okul temelli önleyici müdahale çalışmalarıyla zararlı alışkanlıkları ve riskli davranışları bağımlılığa dönüşmeden önlemektir.

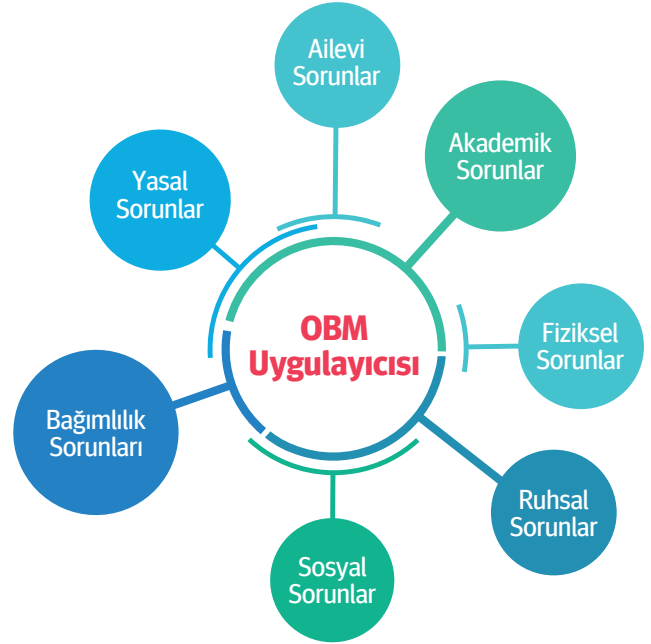

**OKULDA
BAĞIMLILIĞA
MÜDAHALE
PROGRAMI**

OBM'NİN AMAÇ VE HEDEFLERİ

■ PROGRAMIN HEDEFLERİ

- ▶ Genç nesilleri bağımlılık riskinden koruyarak; sigara, alkol, madde ve riskli internet kullanımına okul temelli önleyici müdahalede bulunmak,
- ▶ Rehber öğretmen/psikolojik danışmanların mesleki yetkinliklerini ve önleme alanında yetişmiş insan kaynağını sayı ve nitelik açısından geliştirmek,
- ▶ Bağımlılık alanında çalışan uzmanlar arasında bilgi ve tecrübe paylaşımı gerçekleştirmek,
- ▶ TBM programı kapsamında yapılan birincil önleme çalışmalarını güçlendirmek ve önleme programlarını sürdürülebilir hale getirmek,
- ▶ Bağımlılıkla mücadele alanında strateji ve politikaların belirlenmesinde karar alıcılara yardımcı olacak analizler yapmak.

OBM UYGULAYICISININ KAZANIMLARI

OBM programı ile rehber öğretmen/psikolojik danışman bağımlılık ve bağımlılıkla birlikte gelişen psiko-sosyal sorunlara müdahale becerisi kazanmaktadır.

OBM uygulayıcısı rehber öğretmen/psikolojik danışman, zararlı madde kullanımı olan öğrencilerin bağımlı olmalarını önlemek için çalışır. Bu amaçla; onları doğru bir şekilde değerlendirir, etkin bir müdahale yapar ve düzenli bir şekilde izler.

OBM uygulayıcısı rehber öğretmen/psikolojik danışman kendine ulaşan öğrenciyi kapsamlı bir şekilde değerlendirdikten sonra, kısa müdahale uygular. Öğrencinin değişim konusundaki motivasyonunu artırır. Ailesini bilgilendirir ve ailesiyle de çalışır. Öğrenciyi yakından izler, durumun tekrarlamaması için gerekli önlemleri alır. Gerekli durumlarda uygun merkezlere sevk eder.

OBM Uygulayıcıları, okullarda risk taraması gerçekleştirir ve öğrencilerin durumlarına göre farklı müdahale yöntemleri uygular.

**OKULDA
BAĞIMLILIĞA
MÜDAHALE
PROGRAMI**

OBM NASIL ÇALIŞIR?

OBM kapsamında geliştirilen yazılımda yer alan formlar üzerinden, riskli öğrencideki gelişim izlenmekte ve değerlendirilmektedir. Program sürekli/sürdürülebilir, etkisi ölçülebilen ve bilimsel güvenilirlik ve geçerliliğe sahip bir müdahale altyapısı sunmaktadır.

OBM kapsamında, Türkiye genelinde uyuşturucu sorununun yoğun olduğu bölgeler ve nüfus dengeleri göz önünde bulundurularak; 2019 yılından bugüne RAM'larda ve okullarda görev yapan toplam 465 rehber öğretmen/psikolojik danışmana OBM Uygulayıcı Eğitimi verilmiş ve uygulayıcılar arasından 33 OBM uygulayıcısı formatör olarak yetiştirilmiştir.

Eğitim alan OBM uygulayıcısı rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar okullarda risk taraması yaparak; alkol, sigara, bağımlılık yapıcı madde kullanan ya da riskli internet kullanımı olan öğrencilerin risk durumlarını bir yazılıma yüklenmiş formlar üzerinden değerlendirmekte ve bu öğrencilere risk derecesine göre farklı müdahale yöntemleri uygulamaktadırlar.

OBM Uygulayıcıları, öğrenciyi izler, sorunu saptar ve soruna müdahale eder.

**OKULDA
BAĞIMLILIĞA
MÜDAHALE
PROGRAMI**

MÜDAHALE YÖNTEMLERİ

1. Zararlı madde kullanan öğrenciyi kapsamlı ve doğru şekilde değerlendirmek,
2. Motivasyon artırıcı yöntemler de kullanarak kısa müdahale uygulamak,
3. Düzenli bir şekilde izlemek, gerektiğinde sevk etmek ve daha sonra izlemek.

Rehber öğretmen/psikolojik danışman riskli öğrencinin durumunu düzenli aralıklarla izlemekte ve yaşanan değişimi değerlendirmektedir. Programın etkililiği de yine yazılım üzerinden düzenli olarak izlenmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı ve Yeşilay arasında imzalanan protokol ile OBM'nin okul temelli olarak yaygınlaştırılması kararlaştırılmıştır.

**OKULDA
BAĞIMLILIĞA
MÜDAHALE
PROGRAMI**

OBM'NİN YAPILANDIRMASI

Bağımlılıkla mücadelede ikincil önleme çalışmalarının etkililiği, gelişmiş ülkelerde yapılmış pek çok uygulama ve saha çalışmasıyla bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bağımlılıkla mücadelede ikincil önlemenin önemini fark eden Yeşilay tarafından, Millî Eğitim Bakanlığı ile iş birliği içinde yeni bir müdahale programı hazırlanmıştır.

Ağustos 2016'da Yeşilay öncülüğünde ve alan uzmanlarının desteğiyle başlayan program geliştirme çalışmaları, Millî Eğitim Bakanlığı ile koordinasyon içerisinde sürdürülmüştür. Aralık 2016'da Yeşilay'ın girişimleriyle TCK'nın 279. ve 280. maddeleri değiştirilerek kamu görevlilerinin (rehber öğretmen/psikolojik danışmanların) ihbar yükümlülüğü kaldırılmış ve OBM'nin hukuki altyapısı oluşturulmuştur.

2017 yılında eğitim içerikleri ve çalışma sistematigi hazır hale gelen programın pilot uygulaması gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama sonuçlarına göre programın kurgusu, eğitim materyalleri ve ölçme - değerlendirme araçlarında güncelleme yapılmıştır.

Mart 2018'de Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yeşilay arasında imzalanan protokolle OBM programının Yeşilay - MEB iş birliğinde okul temelli olarak uygulanması kararlaştırılmış ve yaygınlaşma stratejisi belirlenmiştir.

831 öğrenci ile yapılan görüşmelerde bırakma oranı; **sigarada %17,6, alkolde %40, uyuşturucu maddede %70** olarak gerçekleşmiştir.

OBM PİLOT UYGULAMA SONUÇLARI

Okulda Bağımlılığa Müdahale Programı kapsamında, okullarda ve Rehberlik Araştırma Merkezlerinde sigara, alkol ve uyuşturucu madde konusunda OBM uygulayıcılarına başvuran 612'si erkek, 219'u kız olmak üzere toplam 831 öğrenci ile müdahale görüşmeleri yapılmıştır.

Sigara konusunda başvuran öğrencilerin %17,6'sı tamamen sigara kullanımını bırakmıştır. Henüz sigarayı bırakmamış öğrencilerde ise sigara kullanımının 2 kat azaldığı ifade edilmiştir.

Alkol kullandığını söyleyen öğrencilerin %40'ı üçüncü görüşmeye geldiklerinde alkol kullanımını bıraktığını belirtmiştir. Alkol kullanımını tamamen sonlandırmayan öğrencilerin ise alkol kullanımını 2,5 kat azalttığı ifade edilmiştir.

Uyuşturucu madde kullandığını söyleyen öğrencilerin %70'i, ikinci görüşmede madde kullanımını tamamen bıraktıklarını belirtmiştir. Bırakmayanların da madde kullanım sıklığının, ilk görüşmeye göre %74 azaldığı belirtilmiştir.

Öğrencilerin aile ilişkileri ve ruhsal durumları değerlendirildiğinde, 10 görüşme sonunda öğrencilerin aile ilişkilerinin 4 kat, ruhsal durumlarının ise 2 kat daha iyi yönde gelişim gösterdiği saptanmıştır.

1

Birincil Önleme
TBM

2

İkincil Önleme
OBM

**OKULDA
BAĞIMLILIĞA
MÜDAHALE
PROGRAMI**

OBM, TBM’NİN TAMAMLAYICISIDIR

Yeşilay tarafından birincil önleme kapsamında geliştirilen Türkiye Bağımlılıkla Mücadele (TBM) Eğitim Programı, Millî Eğitim Bakanlığı iş birliği içinde bilgilendirme noktasında okul temelli olarak uygulanmaya ve yurt genelinde yaygınlaşmaya devam etmektedir. OBM, TBM’nin alternatifi değil, tamamlayıcısıdır.

TBM	OBM
TBM, birincil önleme kapsamında hazırlanmış, bağımlılık alanında bilgi, bilinç ve farkındalık oluşturan okul temelli bir eğitim programıdır.	OBM ise ikincil önleme kapsamında geliştirilmiş okul temelli bir kısa müdahale programıdır.
TBM, her yaş grubundan tüm toplumu hedef kitle olarak belirlemiş bir önleyici eğitim programıdır.	OBM ise risk grubundaki öğrencilere (zararlı alışkanlığı olan, bağımlılık gelişim döngüsüne girmiş) odaklanmış bir müdahale programıdır.
TBM rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar üzerinden öğrencilere ve diğer uygulayıcılar üzerinden yetişkinlere ulaşan eğitim modüllerinden oluşur.	OBM’de ise öğrencilere ve topluma ulaşan bir eğitim modülü/ materyali yoktur. OBM kapsamında verilecek eğitim rehber öğretmen/psikolojik danışmanlara yöneliktir.
TBM’de kazanım odaklı eğitim materyalleri bulunur ve bu materyaller okullara ve kamusal alanlara gönderilerek kitle iletişim yöntemleri kullanılır.	OBM’de ise eğitim içeriği, materyali ve kitle iletişim yoktur. OBM mahremiyet çerçevesinde riskli kişileri tespit eder ve doğrudan - yüz yüze iletişim yöntemleri kullanır.
TBM uygulayıcısı olmak için belli bir eğitim düzeyine ve sunum yeterliliğine sahip olmak yeterlidir. Çünkü TBM eğitsel yönü öne çıkan bir programdır.	OBM uygulayıcısı olmak için bağımlılık alanında uzmanlaşmak, riskli gruplarla çalışma isteği ve motivasyonu gereklidir. OBM, rehber öğretmen/psikolojik danışmanlara bağımlılık alanında gelişim ve derinleşme imkânı sunar.

OKULDA
BAĞIMLILIĞA
MÜDAHALE
PROGRAMI

obm.org.tr

yesilay.org.tr

/1920yesilay